

τὰ τὰ σημειώματα οἱ κρίσεις του σὸν περιττό, ἀφοῦ κι' αὐτὰ κι' ἐκεῖνα μέσα στὸ «Νουμά» βγαίνουν. Εἶναι ἀλήθεια πῶς ὁ κ. Βουτιερίδης δὲν κρίνει μ' ἕνα ἐνθουσιασμό κι' ὁ κ. Ραγκαβῆς. Τὸ «Ἐκθετο» δὲν τὸ βάζει «στὰ σύνορα τῆς μεγάλης τέχνης». Ὅταν ὅμως μᾶς λέη πῶς «τὸ ἕνα γεγονός ἐρχεται κατόπι ἀπὸ τὸ ἄλλο μὲ πολὺ φυσικότητα, κ' ἡ ἱστορία τραβᾷ πρὸς τὸ τέλος τῆς ζωῆς ἀγῶνες, χωρὶς πηδημάτα ἀναπάντεχα, χωρὶς προσπάθειαι βιαστικές» — τί ἄλλο μᾶς λέει παρὰ πῶς εἶναι τεχνίτης ὄχι ἀπὸ τοὺς μέτριους ὁ κ. Φυτίλης;

Καὶ τῶρα δὲ μοῦ μνήσκει παρὰ ὁ τέταρτος κριτικὸς, ἄνθρωπος τόσο δύσκολος ὅσο καὶ πολυδιαβασμένος, ποὺ χτὲς προχτὲς μὲ σοβαρὰ καὶ μετρημένα λόγια μοῦ ἀνέφερε πῶς ἂν ἡ πλοκὴ τοῦ κ. Φυτίλη εἶναι ἀκέραιο δημιούργημα τῆς τέχνης του, ἂν, χωρὶς νὰ τὸ θελῆ βέβαια, δὲν τινεῖ πορίστους ὑστερὰ ἀπὸ διαβάσματα ξένων ἔργων, παρὰ ἀπὸ δική του κοινωνικὴ περικτήρησι, εἶναι ἀναγκασμένος νὰ βυολογήσῃ πῶς τὸ «Ἐκθετο» εἶναι τὸ πρῶτο ρωμαϊκὸ ἔργο ποὺ διάβασε μὲ πλοκὴν περίτεχνη καὶ μελετημένη. Μεγάλος ἔπαινος αὐτῷ, ἀπὸ τέτοιον ἄνθρωπο. Καὶ καθὼς ἐρχίσαμε αὐτὰ τὰ σημειώματα μὲ τοῦ κ. Ραγκαβῆ τὸ στεράνι, χαρῶμεν ποὺ τὰ τελειώνουμε μὲ τὸ κλωνί τῆς δάφνης ποὺ προσφέρει τοῦ συγγραφέα ὁ πλούσιος φίλος Μαρκέτης.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΠΟΘΟΣ

Ἄχι πότε θά πετύχω
—τὸ ἴχω κρυφὸ καμὸ—
Στοῦ τραγουδιοῦ τὸν ἦχο,
Στοῦ στίχου τὸ ρυθμὸ

Νὰ ῥήξω τόσα κάλλη,
Ποῦ ἡ κόρη γελαστὴ
Νὰ εἶπῃ: τραγουδα πάλι,
Γλυκὲ τραγουδιότη;

Ἄχι πότε θά πετύχω;...
Παλάτι τί θα εἶπῃ
Μὲ διαμαντένιο τοῖχο,
Μ' ὀλόχρυσον σκεπή

Καὶ τί νε δὶα τὰ δῶρα
—Ἦέτε, νὰ σὰς χαρῶ—
Μπροστὰ σαυτό ποῦ τώρα
Γυρεύω, λαχταρῶ;

ΕΝΑΣ.

Ο ΝΟΥΜΑΣ
ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

Η ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ :

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10.—Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ Φρ. 10

20 λεπτά τὸ κάθε φύλλο λεπτά 20

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Στὰ κδόσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμονοίας, Ὑπουργείου Οικονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιοδρόμου (Ὁ φθαλματρεῖο) Σταθμοῦ ὑπογείου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια)στὸ καπνοπωλεῖο Σαρρῆ (Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια) καὶ στὸ βιβλιοπωλεῖο «Ἐστίας» Γ. Κολάρου.

Ἡ συνδρομὴ του πληρῶνεται μπροστὰ κ' εἶναι γιὰ ἕνα χρόνον πάντοτε.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Η ΠΡΩΤΗ

κανόνια μποῦμ! ἔπρεσε καὶ μάλιστα ἀπὸ κεῖ ποῦ τινε περιμέναμε, ἀπὸ τὰ ταμπούρια τῶν «Καιρῶν» τῆς Τετάρτης. «Ἡοἱλοὶ φοιτηταί, λέει, εἶχανε συμφωνήσει ὅπως σιέλθουν, χθὲς εἰς τὸ καφενεῖον τοῦ Γαμβέττα κ' ἐκεῖθεν ἐν σώματι...»

Τάλλα τὰ παραλείπουμε. Εἶνε γνωστὰ ἀπὸ τῆς ἄλλης φορῆς. Ὁ Μιστριώτης μπορεῖ νὰ μιλήσῃ καὶ νὰ καυτηριάσῃ τὸν Πρύτανη ποῦ δὲν παραχώρησε τὴν αἴθουσα τοῦ Πανεπιστημίου γιὰ νὰ γίνῃ τὸ μνημόσυνο τοῦ Ὁθῶνα ἢ «Ἀστραπῆ» κ' ἢ «Ἐσπερινὴ» ἀρπάξανε τὸ ζήτημα γιὰ ναυξήσουνε τὴν πατριωτικὴν κυκλοφορίαν τους· τὰ μυαλὰ τῶν φοιτητῶν δὲν πάρουν πάλι ἀέρα. Ὁ Θεοτόκης εἶναι στὰ πράματα. Ὁ Ντελνγιάννης εὐκαιρία περιμένει γιὰ νὰ τοῦ ριχτεῖ. Νοέμβριον περιμένουμε — μῆνα δὴλ. κατάλληλο γιὰ φοιτητικὰ

κινήματα κ' ἔτσι ἀπὸ μιά δνοσιὰ μερικῶν σεβαστῶν κυρίων, καθόλου παράξενο νάχομε σὲ λίγες μέρες τὴν τρίτην φιγούρα τῆς πατριωτικῆς καντρούλλιας, ποὺ χορῆσαμε ὡς τώρα τῆς δυὸ πρώτης φιγούρας τῆς, μὲ τὰ «Βαγγελικά» καὶ μὲ τὴν «Ὁρέστεια».

Τὴν ἰδέαν νὰ γίνῃ μνημόσυνο στὸν Ὁθῶνα δὲν τινε βρίσκουμε κακὴ. Τινε βρίσκουμε μάλιστα ἀρκετὰ χριστιανικὴ, ἀφοῦ, μαθαίνουμε, τὸ μνημόσυνο τάποφάσαν μερικὰ ἀγαθὰ γεροντάκια ποὺ πολέμισαν στὴν πρώτη πρωτὴ γραμμῇ γιὰ νὰ διώξουν τὸν ἀγαθὸν καὶ ἀκακο Βασιλιὰ καὶ ποῦ τώρα, στὰ γεράματα, μετάνοισαν καὶ ζητᾶνε νὰ ἐξαγνιστοῦνε γιὰ τὴν ἁμαρτίαν τους. Τὸ μνημόσυνο αὐτὸ ἂν γινότανε σεμνὰ, δίχως αἰθουσες Πανεπιστημίου καὶ δίχως δημοσιογραφικὲς βρεκλάμες μὲ παράταξη τῶν ὀνομάτων τῆς ἐπιτροπῆς, θάτανε συγκινητικώτατο καὶ θάμοιαζε σὸν τὴν ἀγία κοινωνίαν ποὺ παίρνουν ὅσοι πρόκειται νὰ φήσουν τὸν μάταιον τοῦτον κόσμον. Τάγαθὰ γεροντάκια, οἱ παλαιοὶ Ἄντισθῶναιστὰι — ὅπως καμφοῦραν νὰ λέγονται στὰ νιάτα τους — τριγύρω σ' ἕνα δίσκον ἀπὸ κόλυβα, μὲ πένθημα φορεσιὰ καὶ μὲ τὰ μιάτια βουρκομένα, θά ἦτανε θέαμα ἔξοχο ποῦ θά μπορούσε καὶ ποιητὴ καὶ ζουγράφον νὰ ἐμπνεύσει.

Ἔτσι ὅμως, καθὼς θέλουν τώρα νὰ τὸ κάνουνε τὸ μνημόσυνο, μὲ τὴν σύμπραξιν τῆς «Φοιτιώσης» καὶ «Φθισιώσης» νεολαίας καὶ μὲ τὰ βραταπλᾶν τῶν δημοσιογραφικῶν ταμπούρων νὰ μᾶς συμπαθᾶνε, δὲν θάναν μνημόσυνο ἐξαγνισμού, ἀλλὰ πραξικόπημα ἀντιπατριωτικὸ ποῦ δὲν μπορεῖ κανένας ἀπὸ τώρα νὰ προμαντέψῃ τὸ τέλος του.

Τάγαθὰ γεροντάκια πρέπει νὰ τὸ καλοσυγιστοῦνε αὐτὸ ποῦ κάνουνε. Οὔτε πατριωτικὸ, οὔτε σοβαρὸ εἶναι. Μὴ θέλουνε στὸ πρῶτον κακὸ ποῦ καναν στὰ νιάτα τους, νὰ προσθέσουνε καὶ δεύτερον, τώρα στὰ γεράματα. Ἐπειτα τὸ κάτω κάτω ἄς λογαριάσουν πῶς ὁ σκοῦφος τοῦ Ροδεσιέρου μεταμορφώνεται στὰ γέρικα κεφάλια νὰ σκουφῆτο Ριγκολέτου. Κακὸ νὰ γελάει κανένας μ' ἀσπρομάλληδες.

Ο ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ

μὲς κ. Στέφανοι Ρωμᾶς ἔχει γράψῃ πολυσέλιδον βιβλίον μὲ τὸν τίτλον «τὰ παλιὰ καὶ τὰ καινούρια». Ἄμα τυπωθῆ αὐτὸ τὸ βιβλίον θά δοῦμε ὅλοι οἱ Ρωμιοὶ στίς σελίδες του, σὰ σὲ καθρέφτη, τὴν ἀληθινὴν ζουγραφίαν μας, γιὰ τὸ κ. Ρωμᾶς συνεργάτη του πλούσιον ἔχοντας τὴν Ἀλήθειαν τὰ κατὰφερε περίφημα νὰ κατασκευάσῃ καὶ νὰ χαρίσῃ στὴν πατρίδα του τὴν ἐθνικὸν αὐτὸν καθρέφτην.

κανεῖς εἶναι ὅτι ἐκεῖ ἴσα ἴσα ποῦπρεπε νὰ δείξῃ μετριοφροσύνη, καὶ νὰ κρύψῃ ἢ νὰ χαλινώσῃ τουλάχιστον τὸ χάρμα τῶν, ἐκεῖ ἴσα ἴσα δὲν τῶκανε, ἂν καὶ τὸ καλύτερον ἀπ' ὅλα ποῦ θά μπορούσε νὰ κάνει, θάτανε νὰ δείξῃ ἀκόμα μεγαλύτερη μετριοφροσύνη καὶ νὰ μὴν ἐκδώσῃ τὸ νεκρογέννητον βιβλίον του. Σὲ δυὸ μέρη ἡ κεφαλαία χωρίζεται αὐτὸ ποῦ εἶναι τὸ χειρότερον ἀπὸ τὰ δυὸ δὲν ξέρω· γιὰ τὸ δεύτερον πιστεύω νὰ καμαρώνῃ περισσότερο ὁ συγγραφέας. «Ἡ παρούσα κατάστασις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ ἡ μέλλουσα» ἐξετάζεται στὸ πρῶτον γιὰ τὸ «πρελθὸν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης» γίνεται λόγος στὸ δεύτερον, καὶ στὴν εἰσαγωγῇ μαθαίνουμε γιὰ ποῦ σκοπὸν καὶ ἀπὸ ποιᾶν ἀφορμῇ γράφηκε τὸ βιβλίον.

Ἄστυα καὶ καλαμπούρια ἕνα σωρὸ, στὸ τέλος ταχτικὰ καὶ κανονικὰ τῶν μικρῶν κεφαλαίων βαλμένα, κ' ἕνα πλῆθος σημειώσεις μὲ ψιλότερα στοιχεῖα, στολίζουν τὸ βιβλίον. Καὶ μὲ τὸ πλῆθος τῶν ἀστυίων καὶ τῶν καλαμπουριῶν καὶ τῶν σημειώσεων παραεγείναι καὶ τὸ ξεπερνᾷ μάλιστα τὸ πλῆθος τῶν παρανοήσεων, ὅπως εἶπα καὶ στὴν ἀρχῇ, τῶν ξένων ἰδεῶν καὶ ἀρχῶν καὶ συστημάτων καὶ θεωριῶν καὶ συμπερασμάτων καὶ λόγων, αἰτία σπουδαία τὸ τριπλὸν αὐτὸ πλῆθος νὰ βαρεθῇ κανεῖς καὶ

στοῦ βιβλίου τὸ διάβασμα καὶ σὲ μιά ἀπαντήσεως τὸ γράψιμον νὰ προχωρήσῃ.

Ἄλλη αἰτία γιὰ τὸ δεύτερον εἶναι ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ κάπως μεγάλη ἢ ἀπάντησις, γιὰ νὰ λέγεται ἀπάντησις, ἢ νὰ λυθῇ πρῶτον τὸ παλιὸ πρόβλημα «τοῦ μεγίστου ἐν ἐλαχίστῳ» καὶ γιὰ τρίτην αἰτίαν, omnia tria perfecta sunt—θάβρισκε κανεῖς, ὅπως καὶ παραπάνω ἔλεγα τὸ ὅτι μπορεῖ νὰ μὴν εἶναι καὶ ἀπαραίτητη, νάναν μάλιστα καὶ περιττὴ καθε ἀπάντησις. Καὶ γιὰ τοὺς τρεῖς αὐτοὺς λόγους, μάλιστα γιὰ τὸν πρῶτον, δὲν ἔχω σκοπὸν νὰπαντήσω στὸ βιβλίον τοῦ κ. Σκιαῦ, πρᾶμα ποῦ μὲ πολλὴ εὐχαρίστησιν θάκανα πρὶν ἀκόμα βγεῖ τοῦ κ. Σκιαῦ ἡ μελέτη, ἂν ἐθυμόμουνα τότε τὸν Π. Σούτσο καὶ τὴν Χαριτίνην του· τὰ λίγα λόγια ποῦ γράφω τώρα, ριγμένα ὄχι μὲ μεγάλη τάξην καὶ σειρά δὲν ἔχουν ἀξίωσιν νὰ περᾶσουνε γι' ἀπάντησιν.

Ἄν βγάλουμε τῆς σημειώσεις, τὰστυα τὰνάλατα καὶ τὰνοστα καλαμπούρια, τῆς ξένες γνώμες, ποῦ καθὼς ἔλεγε κάποιος εἶναι οἱ μόνες σωστὲς μέσα σ' ὅλο τὸ βιβλίον, ἄλλα μέρη ποῦ ἀπαντᾷ ὁ κ. Σκιαῦ σὲ διάφορα καθέκαστα τῶν βιβλίων ποῦ χτυπάει, πολλὰς φορὰς παρανοημένα ἀπὸ τὸν ἴδιον, ἀλλὰ ὅπου βρίσκει λάθια καὶ ἀντίφασες στὴ γλώσσῃ τοῦ κ. Φυτάρη, καὶ ἄλλα ὅπου λέει δὲν ξέρω τί, μᾶς μένει τῆς με-

λέτης ὁ πυρήνας νὰ πῆ κανεῖς, ἢ οὐσία, ἢ θεμελιακὴ ἰδέα, ὅτι ἡ γλώσσα ποῦ ὀνομάζεται καθαρεύουσα, δὲν εἶναι πολλοῦ γε καὶ δεῖ ξένη πρὸς τὸ ἔθνος ποῦ τὴν καμαρώνει γιὰ ἐπίσημην του γλώσσῃ, ἀλλὰ καθὼς καὶ «ἡ δημώδης ἦτοι τὸ σύνολον τῶν τοπικῶν διαλέκτων—παραδέχεται ὅμως καὶ κοινὴ δημοτικὴ ὁ κ. Σκιαῦ (σελ. 40)—εἶναι διάλεκτος τῆς μιάς ἑλληνικῆς γλώσσης (σελ. 26), γλώσσῃ ἐπομένως φυσικὴ καὶ ὄχι φτιασιμένη, καὶ ὅτι πολὺ πιθανὸν εἶναι, ἔ. τὸ ἔθνος ἐξακολουθήσει νὰ προσδέει στὸν πολιτισμὸν, ἢ καθαρῆουσα ἢ μίαν τῶν διαλέκτων τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ δὴ ἡ ἐπικραυεσιτέρα, νὰ νικήσῃ στὸν πόλεμον ποῦ βρίσκεται τώρα μὲ «τὰς ἄλλας διαλέκτους» καὶ σιγὰ σιγὰ μὲ τὸν καιρὸ νὰ μὴν ἀφήσῃ οὔτε ρουθόνιν, ἀφοῦ καὶ αὐτὸ θάχει γίνῃ ρῶθον ἢ ρωθώνιον ἢ τουλάχιστον ρουθόνιον. Κι ὅλη αὐτὴ ἡ «κατὰ τῆς καθαρῆουσις σταυροφορία;» Ὁ κ. Σκιαῦ λέει γεννήθηκε ἀπὸ δυὸ κυρίως ἀρχὰς καθε ἄλλο παρὰ σωστῆς. Γλωσσολογικὴ ἢ μιά, γλωσσολογικὴ ἢ ἄλλη. Ἡ πρώτη ἀποπέλει καθε γλώσσῃ, τὴ γλώσσῃ νὰ πῆ κανεῖς καὶ ὄχι τῆς γλώσσης, καὶ λέει ὅτι «νόμος γενικὸς ἰσχύων ἀπορρέων ἐκ τῆς φύσεως τῶν γλωσσῶν ἐπιβιβλαίει νὰ ὑφίστανται αὐτὰ ἀδιαλείπτους σπουδαιοτάτας μεταβολὰς, ἀνευ οὐδεμιᾶς ἐξωτερικῆς αἰτίας, καὶ ὅτι